

STANOWISKO Nr 91/25/P-IX

PREZYDIUM NACZELNEJ RADY LEKARSKIEJ

z dnia 24 października 2025 r.

w sprawie projektu ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej po zapoznaniu się z projektem ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, przekazany przy piśmie Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Zdrowia pani Katarzyny Kęckiej z dnia 9 października 2025 r. (znak: ZPP.0210.8.2024.DL) popiera kierunek zmian przyjęty w projekcie ustawy, w szczególności w zakresie wprowadzenia zakazu sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na terenie zakładów leczniczych oraz na stacjach benzynowych, zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym także piwa, które dotychczas nie było objęte całkowitym zakazem reklamy, zakazu sprzedaży alkoholu w postaci tubek lub saszetek, wizualnie podobnych do opakowań musów owocowych czy przekąsek śniadaniowych, jak i zakazu powadzenia reklamy i promocji produktów, których nazwa, znak towarowy, kształt graficzny lub opakowanie wykorzystuje podobieństwo z oznaczeniem napoju alkoholowego.

Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej popiera wszelkie racjonalne rozwiązania służące ograniczeniu dostępności alkoholu, a w konsekwencji prowadzące do zmniejszenia poziomu jego spożycia, począwszy od działań zmierzających do ograniczenia dostępności cenowej napojów alkoholowych, poprzez ograniczenie dostępności fizycznej i możliwości reklamy, aż po stale prowadzoną edukację zdrowotną. Przedstawione przez projektodawcę założenia, wpisują się w niezmiennie podejmowane przez samorząd lekarski starania na rzecz zintensyfikowania walki ze skutkami spożywania alkoholu, w tym zwłaszcza z chorobą alkoholową i związanymi z nią negatywnymi konsekwencjami, które mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa i na działanie placówek ochrony zdrowia.

Zakaz reklamy i promocji napojów alkoholowych, w tym także piwa, należy uznać za pożądaną metodę walki ze skutkami spożycia alkoholu wśród wszystkich grup społecznych. Przeciwdziałanie spożywaniu alkoholu poprzez jednoznaczny zakaz jego reklamy i promocji zapobiega zakupowi większej ilości napojów alkoholowych, a także ukazywania alkoholu jako substancji nierozłącznie kojarzonej z elementami życia codziennego.

Reklama alkoholu, w której niejednokrotnie występują postacie znane w świecie sportu i kultury, w połączeniu ze stosowanymi zabiegami marketingowymi wskazującymi na korzyści finansowe płynące z zakupu napojów alkoholowych, prowadzą do wykształcenia w społeczeństwie (zwłaszcza wśród bardziej podatnych na takie zabiegi dzieci i młodzieży) niebezpiecznego przekonania o pozytywnych skutkach spożywania alkoholu, który jest przedstawiany jako nieodłączny element życia społecznego i towarzyskiego. W przestrzeni publicznej nie może być miejsca na prezentowanie rzekomych pozytywnych skutków płynących ze spożywania nawet niewielkich ilości alkoholu.

Napoje alkoholowe oferowane w Polsce po średnio niewygórowanych cenach, dodatkowo wsparte kampaniami promocyjnymi i reklamą, stają się niezwykle łatwo dostępnym produktem, szczególnie w sytuacji, w której pozwala na to rosnące przeciętne wynagrodzenie w Polsce.

W projekcie ustawy słusznie zawarto rozwiązania powzięte na rzecz ochrony bezpieczeństwa konsumentów, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Oprócz proponowanego zakazu reklamy, innym ważnym rozwiązaniem działającym zapobiegawczo, jest ukrócenie praktyk dotyczących zwiększania atrakcyjności wyglądu opakowań napojów alkoholowych (saszetki, tubki) oraz związanych z tym nowych postaci alkoholu (żele, granulki). Takie rozwiązania stanowią niebezpieczną praktykę stosowaną przez producentów, w wyniku której napój alkoholowy jest prezentowany jako produkt ludzko podobny do bezpiecznych produktów spożywczych takich jak przekąski czy napoje dla dzieci i młodzieży.

Ograniczenie fizycznej dostępności napojów alkoholowych bez wątpienia jest kluczowym elementem profilaktyki w walce ze skutkami spożycia alkoholu. Na zdecydowane poparcie zasługuje przewidziany w projekcie ustawy zakaz sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na terenie stacji paliw. W żadnym wypadku stacje benzynowe nie powinny być miejscem, w którym uczestnicy ruchu drogowego mogą nabyć alkohol, zwłaszcza gdy jedną z głównych przyczyn powodujących wypadki drogowe jest prowadzenie pojazdów pod wpływem alkoholu. Z równie oczywistych względów należy poprzeć wprowadzony w projekcie ustawy zakaz sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych na terenie zakładów leczniczych podmiotów leczniczych i pomieszczeń innych obiektów, w których są udzielane świadczenia zdrowotne.

Warto zauważyć, że zaproponowane rozwiązania są w stanie w realny sposób przyczynić się do zmniejszenia powszechnie odczuwalnych zdrowotnych i społecznych skutków spożycia alkoholu, w tym istotnych z punktu widzenia ochrony zdrowia. Ograniczenie spożycia alkoholu ma pozytywny wpływ na poziom bezpieczeństwa publicznego, zmniejszenie liczby wypadków drogowych z udziałem pijanych kierowców, a brak konieczności zaopatrywania znacznej liczby pacjentów będących pod wpływem alkoholu poprawia dostępność placówek medycznych i zespołów ratownictwa medycznego na potrzeby

innych pacjentów. Zastosowanie polityki ograniczenia dostępności alkoholu przełożyło się na mniejszą liczbę hospitalizacji z powodu zatrucia alkoholowego, zwłaszcza wśród osób młodych.

Mimo że projekt ustawy zasługuje na zdecydowane poparcie środowiska lekarskiego, to jednak Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej dostrzega, że nie wprowadzono w ustawie wszystkich mechanizmów, które ograniczałyby negatywne skutki spożywania alkoholu. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej ponawia apel, aby do ustawy wprowadzić przepisy, które ustanowią na terenie całego kraju zakaz sprzedaży w porze nocnej napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. W godzinach nocnych alkohol nie powinien być dostępny do sprzedaży, z wyjątkiem przeznaczonych do tego lokali posiadających stosowne zezwolenie, takich jak restauracje czy puby. Wprowadzenie takiej regulacji prawnej na terenie całego kraju zmierza do ograniczenia szkód zdrowotnych i społecznych wynikających ze spożywania alkoholu. Należy także ustanowić przepisy, które zakazywałyby produkcji i sprzedaży towarów, które ze względu na swój kształt, nazwę czy opakowanie przypominają napoje alkoholowe, takich jak np. napoje gazowane w butelkach łudząco przypominających butelki napojów alkoholowych. Taka forma sprzedaży negatywnie kształtuje świadomość dzieci, osuwając je z nawykiem spożywania alkoholu z okazji różnego rodzaju uroczystości. Prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej również negatywnie ocenia projektowany przepis przejściowy zamieszczony w art. 5 ustawy, który zezwala na dalszą reklamę piwa do końca 2026 r. Biorąc pod uwagę słuszne cele przyświecające uchwaleniu ustawy, ten okres utrzymywania w mocy przepisów zezwalających na dalszą reklamę piwa wydaje się zbyt długi – dodatkowo najprawdopodobniej zostanie on wykorzystany do tego, aby maksymalnie zwiększyć budżety reklamowe producentów piwa i zarzucić społeczeństwo reklamami tego napoju alkoholowego do czasu, kiedy jest to jeszcze możliwe.

SEKRETARZ

Grzegorz Wrona

PREZES

Łukasz Jankowski